VAB

VANUIT AUTISME
BEKEKEN

Levensloopbegeleiding VAB in Arnhem

Extra informatie n.a.v. Politieke Avond 20 nov '24

Inhoud

Inleiding ... 3

1. Levensloopbegeleiding VAB in het kort ... 3

1.1. De Klik ... 3

1.2. Levensbreed ... 3

1.3. Levensvolgend ... 3

1.4. Levenslang ... 4

1.5. Doen wat nodig is ... 4

1.6. Groepsfinanciering ... 4

2. Kwaliteitsbewaking voor en tijdens Levensloopbegeleiding VAB ... 5

2.1. Kwaliteitstoets beoogde Levensloopbegeleider ... 5

2.1. Lerend team ... 5

2.2. Contactmomenten contactpersonen duo's ... 6

2.3. HKZ/ISO 9001 certificering ... 6

3. Op- en afschalen ... 6

4. Bekostiging ... 7

5. Het ondersteuningsprogramma ... 7

5.1. Praktisch ... 7

5.2. Kwaliteit ... 8

5.3. Financieel ... 8

6. Vervolgstappen ... 8

7. Bijlagen ... 9

Inleiding

Op woensdag 20 november mochten wij van Stichting Vanuit Autisme Bekeken (VAB) te gast zijn bij een Politieke Avond van uw Raad. Veel dank daarvoor. Wij hebben het als een bijzondere en waardevolle avond ervaren. Hoewel het absoluut niet ons dagelijks werk is om gemeenteraadsleden op deze manier toe te spreken, hebben onze Willem en Ria hun uiterste best gedaan u mee te nemen in Levensloopbegeleiding VAB. Tijdens de avond zijn er een aantal vragen gesteld. Ook na de avond kwamen er nog aanvullende vragen om informatie. Die proberen wij in dit stuk zo goed mogelijk te beantwoorden.

1. Levensloopbegeleiding VAB in het kort

Levensloopbegeleiding is niet nieuw. De methode Levensloopbegeleiding VAB is dat wel. Deze unieke aanpak is samen met mensen met autisme ontwikkeld en getest en onderscheidt zich van andere vormen van begeleiding door de volgende uitgangspunten:

1.1. De Klik

De persoon met autisme die een ondersteuningsbehoefte heeft (de deelnemer) heeft eigen regie vanaf het eerste moment. Deelnemers krijgen namelijk geen Levensloopbegeleider VAB toegewezen, maar kiezen die zelf. Deelnemers kunnen een begeleider uit het eigen netwerk kiezen of uit een door VAB samengestelde (video-) pool van potentiële begeleiders. Alleen als er een 'klik' is, en de beoogd Levensloopbegeleider door VAB op geschiktheid beoordeeld is, start de begeleiding. VAB bewaakt de kwaliteit van de begeleiding en zorgt voor training, scholing en intervisie voor de Levensloopbegeleiders.

1.2. Levensbreed

De begeleiding kan zich richten op alle domeinen: onderwijs, werk, relaties, hulpverlening, vrije tijd, over de traditioneel en juridisch onderscheiden levensdomeinen heen. Dat betekent niet dat Levensloopbegeleiders van al deze domeinen diepgaande kennis hoeven te hebben. Wanneer er een ondersteuningsbehoefte is die door de Levensloopbegeleider niet geboden kan worden (zoals bijvoorbeeld specialistische ggz of dagbesteding), kan de Levensloopbegeleider ondersteunen bij het activeren van passende hulp. De Levensloopbegeleider blijft daarbij als contactpersoon aan de zijlijn aanwezig.

1.3. Levensvolgend

De begeleiding neemt in intensiteit toe en af al naar gelang nodig. Soms intensief, soms ook langdurig slechts op 'waakvlam'-niveau. Er wordt geen vast aantal uren per week vastgelegd. Wel maken deelnemer, Levensloopbegeleider en VAB bij aanvang een inschatting van het benodigde aantal uren. Dit aantal ligt gemiddeld rond de 2,5 uur per week. De Levensloopbegeleider VAB kan extra worden ingezet als dat nodig is

en minder waar dat kan. Tijdig opschalen kan escalaties voorkomen. Bovendien wordt er door de mogelijkheid tot waakvlamcontact nooit meer ondersteuning ingezet dan er nodig is.

1.4. Levenslang

De begeleiding duurt zo lang als mogelijk en/of nodig is. Dat betekent dat deelnemer en begeleider tijd krijgen om een vertrouwensband op te bouwen. Dit is, zeker voor mensen met autisme, een belangrijke succesfactor voor een langdurige en effectieve begeleidingsrelatie. Door dit opgebouwde vertrouwen zien we dat het benodigde aantal begeleidingsuren op den duur vaak daalt.

Wanneer een Levensloopbegeleider om wat voor reden dan ook (pensionering, andere baan, verdwenen klik) de begeleiding niet voort kan zetten, wordt er samen met de Deelnemer gezocht naar een nieuwe begeleider waarbij de eigen regie van de Deelnemer en de Klik opnieuw leidend zijn. We zien dat het voor de Deelnemers minder belastend is om een nieuwe begeleider te krijgen wanneer zij daar zelf de regie in hebben dan wanneer dit voor hen besloten wordt.

1.5. Doen wat nodig is

De Levensloopbegeleider doet wat nodig is en sluit daarbij aan bij wat de deelnemer wil en kan. Dat betekent dat de werkzaamheden divers kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan coachende gesprekken, maar ook aan meegaan naar belangrijke afspraken, aanpassingen regelen op werk of school, samen iets ondernemen wat de deelnemer (nog) niet zelf kan of durft of spreken met naasten en andere hulpverleners. Alles wat nodig is om ontwikkeling en beweging in het leven van de deelnemer te brengen.

In enkele gevallen is er aanvullende ondersteuning noodzakelijk, bijvoorbeeld behandeling bij de GGZ. De Levensloopbegeleider begeleidt dit proces. In de pilot is gebleken dat de inzet van aanvullende hulp- en zorg is afgenomen bij Deelnemers van Levensloopbegeleiding VAB, ten opzichte van de periode voorafgaand aan de start met Levensloopbegeleiding VAB

1.6. Groepsfinanciering

Wanneer LLB VAB wordt opgezet vanuit een groepsfinanciering, zien we dat de kosten van op- en afschaling (inclusief waakvlamondersteuning) bij deelnemers op groepsniveau uitmiddelen. Dat wil zeggen dat de tijdelijke opschaling van de één uit de tijdelijke afschaling van de ander betaald kan worden. Uit de pilot blijkt dat dit effect bij een groep van tenminste 20 deelnemers het beste bereikt wordt. Door op deze manier te financieren, is verantwoord financieel beleid mogelijk.

2. Kwaliteitsbewaking voor en tijdens Levensloopbegeleiding VAB

Bij Levensloopbegeleiding VAB hebben de Deelnemer en Levensloopbegeleider veel ruimte om het contact in te vullen op de manier die voor de Deelnemer het beste werkt. Om goed aan te kunnen sluiten bij de deelnemer en tegelijkertijd effectieve, professionele begeleiding te bieden, is het belangrijk dat de Levensloopbegeleiders begeleiding van hoge kwaliteit bieden. Om dit te waarborgen is er binnen de Levensloopbegeleiding VAB-methode veel aandacht voor kwaliteitsbewaking.

2.1. Kwaliteitstoets beoogde Levensloopbegeleider

Een belangrijke voorwaarde voor succesvolle levensloopbegeleiding is de klik met de begeleider, zo blijkt uit de pilot. Daarom kiezen deelnemers aan Levensloopbegeleiding VAB zelf hun eigen levensloopbegeleider. De contactpersoon duo's [1]van VAB beoordeelt de geschiktheid van de levensloopbegeleider. Deze contactpersoon is altijd een geschoolde professional met kennis en ervaring in de hulpverlening aan mensen met autisme.

Een Levensloopbegeleider beschikt in elk geval over de volgende capaciteiten:

- Een basishouding van aandacht, respect en interesse
- Werkt vanuit gelijkwaardigheid en met empathie
- Levenservaring en goed reflecterend vermogen
- Integer, stabiel en standvastig
- Ondernemend en kan goed out of the box denken
- In staat de grenzen aan het eigen kunnen te herkennen en wanneer nodig tijdig extra ondersteuning in te schakelen
- Bereid het opleidings- en trainingsprogramma te volgen
- Bereid deel te nemen aan intervisie

2.2. Lerend team

De Levensloopbegeleiders vormen binnen een gemeente een lerend team. Zij krijgen het eerste jaar een intensieve training (tijdens de pilotperiode zijn de organisatie en kosten voor VAB) en hebben jaarlijks 6 verplichte intervisiemomenten. Deze trainingen en intervisies worden begeleid door een professionele Procesbegeleider, die voor een aantal uren per maand voor deze taak wordt ingekocht.

[1] Dit is een professioneel opgeleide hulpverlener die verantwoordelijk is voor alle opgeschaalde casuïstiek en aanspreekpunt is voor deelnemers, levensloopbegeleiders en procesbegeleiders

2.3. Contactmomenten contactpersonen duo's

De contactpersoon duo's had tijdens de pilot tweemaal per jaar contact met iedere deelnemer om te vragen naar het verloop van de Levensloopbegeleiding. Tijdens deze gesprekken (waar een impressie van te lezen is in de flyer: Levensloopbegeleiding VAB- ervaringen van deelnemers) spraken zij over het verloop, feedback, knelpunten, de klik (is de klik er nog?) en eventuele vragen van de deelnemer. Wij raden gemeenten aan deze vorm van kwaliteitsbewaking ook toe te passen.

2.4. HKZ/ISO 9001 certificering

Alhoewel er niet standaard gewerkt wordt met SKJ geregistreerde begeleiders, is Levensloopbegeleiding VAB wel aan te bieden door een zorgaanbieder met een HKZ/ ISO 9001 certificering, Door de uitzondering op de standaardeisen goed te omschrijven, past het aanbod binnen deze certificering.

3. Op- en afschalen

Iedere Deelnemer krijgt bij aanvang een gemiddeld aantal uren per week toegewezen. Met de ingeschatte uren van minimaal 20 deelnemers bij elkaar, hebben we gezien dat er door alle deelnemers naar behoefte gebruik gemaakt kan worden van de (gezamenlijk) beschikbare uren. De piekmomenten zijn immers per deelnemer verschillend waardoor het waakvlamcontact van de ene deelnemer de intensievere begeleiding van de andere deelnemer bekostigt.

De eerste periode van elkaar leren kennen, vraagt om contact en dus: uren. Na verloop van tijd zien we dat de ureninzet gemiddeld afneemt. In de bijlage ‘Urenbesteding pilot Levensloopbegeleiding VAB’ is overzichtelijk weergegeven dat de ingeschatte uren over een periode van ruim drie jaar, structureel niet opgebruikt worden. Sterker nog: maar liefst 30% van de uren wordt niet gebruikt. Met deze besparing, die zich na verloop van tijd voordoet, kan er ruimte komen om extra deelnemers toe te voegen. Voor hetzelfde gereserveerde begeleidingsbudget kan de gemeente dan nóg meer inwoners met autisme zeer passende ondersteuning bieden.

Hoewel de Deelnemer regie heeft op het op- en afschalen, monitort de Levensloopbegeleider met regelmaat of er extra of juist minder contactmomenten gewenst zijn. Het doel van ‘beweging brengen in het leven van de deelnemer’ blijft hierbij voorop staan. Wanneer de ureninzet langdurig opvallend hoog is, zal de contactpersoon duo's contact opnemen om te onderzoeken waar deze verhoging zijn oorsprong vindt en of er naast de Levensloopbegeleiding wellicht andere ondersteuning noodzakelijk is.

4. Bekostiging

Het ministerie van VWS stelt voor dat gemeenten de bekostiging van Levensloopbegeleiding VAB vanuit het voorliggend veld in een algemene voorziening regelen. Om tot een verantwoord financieel beleid te komen waarbij de kosten van op- en afschaling elkaar uitmiddelen, is er een groep van tenminste twintig deelnemers nodig. Dit effect heeft zich in de pilot laten zien en is bij punt 3 'op- en afschalen' verder toegelicht.

Uit gesprekken met gemeenten komt naar voren dat financiering vanuit het voorliggend veld niet altijd de gewenste vorm is. Indien gewenst kunnen wij daarom gezamenlijk andere financiële mogelijkheden verkennen voor inbedding in het gemeenteaanbod, zoals bijvoorbeeld het opbouwen van een groepsbudget met individuele, reeds toegekende WMO-uren.

5. Het ondersteuningsprogramma

Om een impuls te geven aan de verdere ontwikkeling van Levensloopbegeleiding VAB heeft het ministerie van VWS besloten om van 2024-2026 te voorzien in een ondersteuningsprogramma voor gemeenten. Hiermee wil zij de borging en inbedding van deze vorm van Levensloopbegeleiding in het sociaal domein bevorderen én kennis en informatie over de methodiek breed bekend en beschikbaar te maken.

Binnen dit ondersteuningsprogramma is er veel mogelijk. Hieronder schetsen we kort een aantal van de mogelijkheden. We gaan graag met u in gesprek op te bepalen welke ondersteuning voor Arnhem het meest gewenst is.

De ondersteuning vanuit het ondersteuningsprogramma is drieledig.

- Praktisch
- Kwaliteit
- Financieel

5.1. Praktisch

Om te zorgen dat gemeenten na afloop van het ondersteuningsprogramma zelfstandig Levensloopbegeleiding VAB voort kunnen zetten, ondersteunen wij niet alleen bij het opzetten ervan, maar zorgen wij ook dat er voldoende opgeleide en getrainde lokale medewerkers komen. Hieronder leest u een aantal praktische zaken waarbij VAB tijdelijk kan ondersteunen.

- Vinden van potentiële deelnemers en levensloopbegeleiders
- Opzetten van een lokale pool van Levensloopbegeleiders

- Ondersteunen bij het werven van een procesbegeleider en contactpersoon duo's
- Opstarten lokale groep Levensloopbegeleiders
- Vormgeven intervisie-momenten
- Opstarten samenwerking met lokale organisaties voor ervaringsdeskundigheid
- Administratieve ondersteuning door VAB (met ervaringskennis vanuit de pilot-periode)
- Ondersteunen bij opmaken beleidsplannen, subsidie-aanvragen, etc.

5.2. Kwaliteit

Het succes van Levensloopbegeleiding VAB staat of valt met het bewaken van de kwaliteit van de geleverde begeleiding. Daarom ondersteunt VAB gemeenten in aanloop naar het zelfstandig aanbieden van Levensloopbegeleiding VAB bij diverse kwaliteitsdoeleinden. Hieronder vindt u er een aantal.

- Aanbieden van een volledig opleidings- en trainingsprogramma voor de nieuwe Levensloopbegeleiders (in het eerste jaar)
- Potentiële Levensloopbegeleiders beoordelen op geschiktheid
- Deelnemers begeleiden bij het vinden van de juiste match
- Trainen en inwerken lokale procesbegeleider en contactpersoon duo's
- Lokaal onderzoek tijdens de implementatieperiode t.b.v. effectmeting en bijsturing
- Toegang tot de tijdens de pilot (door)ontwikkelde methode en bijbehorende middelen
- Vraagbaak voor gemeenten en lokale partners op kwaliteitszaken

5.3. Financieel

Vanuit Autisme Bekeken draagt voor een afgesproken periode, naar behoefte (een deel van) de kosten van hierboven genoemde zaken met betrekking tot implementatie, kwaliteitsbewaking en administratieve opstart van Levensloopbegeleiding VAB. Hoe deze financiële ondersteuning er precies uitziet, is maatwerk en bespreken we graag met u.

6. Vervolgstappen

In de gemeente Arnhem heeft één van de zeven pilotgroepen van Levensloopbegeleiding VAB gedraaid in de periode van 2019-2023. VAB verkent graag de mogelijkheden om de Deelnemers en Levensloopbegeleiders van deze pilot, én andere inwoners van Arnhem met autisme en een ondersteuningsbehoefte, ook in de toekomst van Levensloopbegeleiding VAB te laten profiteren.

7. Bijlagen

- Rapport Levensloopbegeleiding VAB werkt door
- Grafiek besteding uren in de pilot
- Verdeling besteding deelnemers
- Presentatie LLB gemeente Arnhem 20 nov